

NESEHNUTÍ

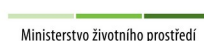
KLIMATICKÁ VÝZVA PRO BUDOUČÍ ZDRAVOTNICE A ZDRAVOTNÍKY

Workshop pro studentky a studenty středních zdravotnických škol

NESEHNUTÍ Brno – program Občanské Oko

Projekt: Osvětou za klima: Vzdělávací environmentální program pro střední školy a širokou veřejnost

Realizace: 1. 1. 2024 – 30. 11. 2025

Tento projekt je financován Evropskou unií v rámci Národního plánu obnovy.

0 metodice

Tato metodika si klade za cíl oslovit studentky a studenty středních odborných škol, kteří bývají v diskusích o změně klimatu často opomíjenou skupinou. Nedostatek cílených vzdělávacích programů pro tuto specifickou cílovou skupinu omezuje jejich schopnost efektivně reagovat na klimatickou krizi.

Cílem projektu je posílit environmentální vzdělávání a vybavit účastníky a účastnice potřebnými znalostmi a dovednostmi, aby se stali*y aktivním hybatelstvem pozitivních změn. Právě díky svému odbornému zaměření mohou studující významně přispět k interdisciplinárním řešením klimatických problémů včetně oblastí, jako je zdravotnictví, kde klimatická krize přináší zásadní výzvy.

Na tomto místě bychom rády poděkovaly MUDr. Anně Kšírové za cenné rady a odborný vhled v oblasti změny klimatu a zdravotnictví a Veronice Ambrozy za odborný vhled v oblasti metodiky klimatického vzdělávání.

Základní informace

Zařazení	Věk žáků	Časová dotace
Jednorázový tříhodinový workshop	15–19 let	3 vyučovací hodiny (3 × 45 min)

Vzdělávací cíle

- Po absolvování workshopu dokáže student*ka vysvětlit klíčové pojmy týkající se změny klimatu.
- Po absolvování workshopu dokáže student*ka vysvětlit, jaké dopady na zdravotnictví má klimatická změna.
- Student*ka dokáže identifikovat nejzranitelnější skupiny obyvatelstva, které jsou změnou klimatu nejvíce postiženy, a navrhnout, co by mohl zdravotnický personál či zdravotnická zařízení v kritických případech dělat a jak takovým kritickým momentům předcházet.

Pomůcky

• papírová lepicí páska• fixy na flipchart• fixy permanentní• flipchart papíry na skupinovou práci• počítač + dataprojektor• A4 čisté papíry	• tužky a propisky• vytisknuté texty – zdravotnictví• v kontextu změny klimatu• harmonogram workshopu (volitelně)• vytisknutá roleplay – v papírových deskách jako „zdravotní karty“

Před realizací zjistit: zda je ve škole promítačka, zda škola/vyučující kladou důraz na konkrétní témata a zda lze mírně upravit rozvržení přestávek.

Postup

1. VYUČOVACÍ HODINA

Cílem první vyučovací hodiny je uvést studentstvo do problematiky změny klimatu obecně - zmapovat současné povědomí studentstva, představit si základní termíny, zahrát si vědomostní hru.

Úvodní přivítání (10 min)

Představení lektorek*ů a organizace, představení programu workshopu – ideálně vypsát na flipchart a nalepit v místnosti.

Vytvoření jmenovek (5 min)

Lze použít papírovou lepicí pásku. Krátké seznámení se skupinou – odkud studující pochází, proč si vybrali*y právě tento studijní obor.

Aktivita: Kmeny a kořeny (10 min)

Aktivita slouží ke zmapování povědomí studentstva o problematice klimatické změny a umožňuje detailnější poznání díky dílčímu dotazování.

Studující rozdělíme do 5 skupin. Každá skupina dostane zadání s jednou z otázek níže.

Skupiny si určí, kdo bude jejich „kmen“, zbývající studující jsou „kořeny“.

Úlohou kořenů je „proplétat se“/setkávat se s kořínky z ostatních skupin a dotazovat se na otázku své skupiny. Získané odpovědi předávají svému kmenu, který je zapisuje.

Úlohou kmenu je zapisovat získané informace.

Po uplynutí 7 minut lektor*ka požádá studující-kořeny, aby se vrátili*y ke své skupině a společně vybrali*y:

- tři tvrzení, která podle nich nejlépe odpovídají na zadanou otázku,
- jedno tvrzení, které jim přijde chybné nebo nepřesné.

Zjištění ze skupin budou jednotlivé kmeny prezentovat během následující aktivity.

Otázky pro skupiny:

1. Co je to změna klimatu?
2. Co si myslíš, že je příčinou / příčinami současné změny klimatu?
3. Jaké má klimatická změna dopady? (Jak ovlivňuje přírodu, lidi, ekonomiku?)
4. Jak se projevuje klimatická změna v České republice?
5. Jak lze zmírnit projevy změny klimatu? (Na globální, národní, lokální, komunitní či individuální úrovni?)

Prezentace (20 min)

Lektor*ka propojí zjištění skupin z aktivity Kmeny a kořeny a uvede je do kontextu díky rekapitulaci v prezentaci. Každý slide se váže k jedné otázce z předchozí aktivity. Kmeny z jednotlivých skupin představí, která tvrzení vybraly*i jako pravdivá a která chybná nebo nepřesná. Dojde tak k ukotvení správných vědomostí.

Témata prezentace:

- orientace v základních termínech,
- příčiny změny klimatu,
- důsledky změny klimatu – přírodní důsledky, sociální hrozby, rizika pro podniky,
- změna klimatu v ČR,
- co s tím můžeme dělat.

Prezentace je ke stažení [zde](#).

2. VYUČOVACÍ HODINA

Klimatická změna a zdravotnictví (30 min) – viz Příloha 1

Studentstvo se rozdělí do skupin (dvojice, trojice). Každá skupina dostane text, který se týká projevů klimatické změny a jejich dopadů na zdraví obyvatelstva:

Skupina 1: Znečištění ovzduší

Skupina 2: Vlny veder

Skupina 3: Vektorové nemoci

Skupina 4: Výživa a bezpečnost vody

Skupina 5: Extrémní počasí a přírodní katastrofy

V první fázi skupiny procházejí text metodou „Rozumím, Nerozumím, Chci zdůraznit“:

✓	Rozumím tomu, to jsem věděl*a
?	Nerozumím, potřebuji si to vyhledat, ujasnit
!	Chci zdůraznit, překvapilo mě to

Po individuální práci (10 min) se skupiny spojí s další skupinou se stejným zadáním (v případě velké skupiny) a prodiskutují sdílený text.

Za použití učebnic, výukových materiálů nebo vyhledávání na internetu se mohou zaměřit na informace, které je v textu zaujaly, případně dohledat, co jim v textu chybělo. Je však vždy potřeba uvést zdroj.

Cílem je vytvořit pojmovou mapu o tématu jejich textu, kterou představí ostatním, díky čemuž je uvedou do problematiky.

Prezentace zjištění skupinek (15 min)

Každá skupinka v krátkosti odprezentuje svá zjištění na základě pojmové mapy. Zbytek třídy může klást doplňující otázky. Lektorky*i případně dodají další kontext a korigují odpovědi.

3. VYUČOVACÍ HODINA

Zranitelné skupiny a změna klimatu – roleplay (20 min) – viz Příloha 2

Na úvod aktivity vysvětlíme studentstvu, že bude následovat rolová hra, která jim má přiblížit různé zranitelné skupiny a to, jak klimatická změna dopadá na jejich zdraví. Každá postava má specifické charakteristiky, zdraví a životní okolnosti.

Rozdělení do skupin:

1) Role pacienta*ky

Zeptáme se třídy, zda se najde 5 dobrovolníků*ic, kteří*é by rádi*y představovali*y pacienty a pacientky.

Těmto účastníkům*icím rozdáme zadní příslušných postav a nastříhané kartičky charakterizující prostředí, ve kterém se vyskytují. Poprosíme je, aby si svou roli nastudovali, našli si místo ve třídě a kolem sebe vyskládali nastříhané kartičky.

2) Role zdravotníků*ic a preventistů*istek

Ostatním rozdáme tyto role a požádáme je, aby ve třídě našli svoji*svého pacientku*a.

Lektor*ka může aktivně vstupovat do procesu a pomáhat tuto fázi urychlit a směřovat je k příslušným postavám.

Jakmile jsou skupinky kompletní, lektor*ka jim rozdá příslušné „zdravotnické karty“, kde mají krátkou charakteristiku případu a otázky, na které mají odpovědět.

Lektor*ka může skupiny průběžně aktivně obcházet a ujistit se, zda zadání chápou správně.

Vzájemné sdílení poznatků (15 min)

Studující ostatním představí svá zjištění a problémy zranitelných skupin. Lektor*ka je požádá, aby krátce představili*y zadaný případ a uvedli*y, jak by danému člověku v daný moment pomohli*y a co by mu poradili*y za preventivní opatření, aby se situace brzy neopakovala.

Lektor*ka aktivně podporuje studentstvo, aby se nebálo sdílet své nápady a vzájemně se doplňovalo.

Osa dopadu klimatické změny (5 min)

Na zemi vytvoříme pomocí papírové pásky škálu znázorňující míru dopadu klimatické změny na různé skupiny obyvatelstva.

Poprosíme studentstvo, aby ještě chvíli zůstalo ve své roli z předchozí aktivity a rozhodlo se, kam by se v rámci této role na škále umístilo – tedy, jak na danou postavu/sociální skupinu dopadají projevy klimatické změny.

Lektor*ka se následně může doptat na úvahy jednotlivých studujících.

Doporučené zdroje pro zájemce

- [Zdraví a klimatická změna](#) – projekt věnující se posílení klimatické gramotnosti v českém zdravotnictví.
- [Klimatická změna v ordinaci](#) – bezplatný e-learningového kurzu Klimatická změna v ordinaci zaměřeného na zdravotnický personál.

- [Webinář Nadace Partnerství](#) - Management při vlnách horka – doporučení pro obce a občany, co (ne)dělat

Závěrečná evaluace a shrnutí

Lektor*ka shrne, co se v rámci workshopu událo, a zvědomí, že klimatická změna se dotýká všech oblastí lidské činnosti – je mezioborová. Je to příležitost využít svou expertízu a posunout téma ve svém oboru zase o kousek dál, a to díky spolupráci s dalšími experty a expertkami z nejrůznějších relevantních oborů.

Závěrečná zpětná vazba probíhá formou dotazníku nebo sdílení v kolečku.

Zdroje

- *Fakta a mýty o změně klimatu*. Online. Učím o klimatu. 2025. Dostupné z: <https://ucimoklimatu.cz/vyukove-materialy/fakta-a-myty-o-zmene-klimatu-90-min/>. [cit. 2025-10-15].
 - *Fakta o změně klimatu*. Online. 2025. Dostupné z: <https://faktaoklimatu.cz/>. [cit. 2025-10-15].
 - *Hlavním skleníkovým plynem je vodní pára, která je za skleníkový efekt zodpovědná asi z 85 %*. Online. Demagog. 2021. Dostupné z: <https://demagog.cz/vyrok/21040>. [cit. 2025-10-15].
 - *Klima pub kvíz*. Online. Učím o klimatu. 2025. Dostupné z: <https://ucimoklimatu.cz/vyukove-materialy/klima-pub-kviz/>. [cit. 2025-10-15].
 - *Příčiny změny klimatu*. Online. Evropská komise. Dostupné z: https://climate.ec.europa.eu/climate-change/causes-climate-change_cs. [cit. 2025-10-15].
 - *Zdraví v době klimatické změny* [@Klimatická koalice]. Online. 2024. Dostupné z: <https://youtu.be/GZWKWB4N4PU?si=ABbcUb6DQ37UG0ys>. [cit. 2025-10-15].
-

PŘÍLOHY

Příloha 1 – Texty

Každá skupina dostane jeden z následujících textů. Doporučujeme texty vytisknout a rozdat.

Skupina 1: Znečištění ovzduší

Znečištění ovzduší a změna klimatu představují hrozby pro zdraví populace na celém světě. Málokdo si uvědomuje, že zhruba k 10 milionům úmrtí ročně na srdeční nebo respirační onemocnění dojde v důsledku působení venkovního znečištění ovzduší. Vystavení zvýšenému množství jemných prachových částic a ozonu, který je součástí smogu, zvyšuje riziko vzniku těchto onemocnění. Každý člověk vdechne přibližně 14 kg vzduchu za den. Avšak při dýchání vdechujeme také znečišťující látky, které se dostávají do plic, a dokonce i do našeho krevního oběhu. Vystavení znečištěnému ovzduší může vést k respiračním onemocněním, včetně astmatu, rakovině plic, nebo dokonce k mozkové příhodě.

Snížení emisí, které způsobují změnu klimatu a které z velké části pocházejí ze stejného zdroje jako emise způsobující znečištění ovzduší, by proto zajistilo ještě větší přínosy, než si většina lidí uvědomuje. Mezi nejvýznamnější antropogenní zdroje znečištění patří především průmysl, energetika, lokální topeniště (zejména spalování pevných paliv), silniční doprava a zemědělství. Vzhledem k tomu, že škody způsobené znečištěním ovzduší a změnou klimatu dopadají neúměrně na nejchudší a nejzranitelnější členy společnosti, zdravotní přínosy ke zmírnění změny klimatu představují také způsob, jak zajistit spravedlivý a rovnější svět.

Navzdory značnému pokroku v posledních desetiletích směrem ke zlepšení kvality ovzduší, znečištěné ovzduší zůstává jedním z největších environmentálních rizik pro veřejné zdraví na celém světě. Dopady znečištění ovzduší a změny klimatu jsou na celém světě nerovnoměrné. Lidé, kteří se nacházejí v obtížné sociálně-ekonomické situaci nebo jinak znevýhodněné skupiny, včetně etnických menšin, jsou častěji vystaveni zdrojům znečištění ovzduší, jako jsou hlavní silnice nebo průmyslové oblasti. Kromě toho mají menší přístup k zeleným a modrým plochám, které snižují expozici znečištění ovzduší a tepelnému stresu.

Jak již bylo zmíněno, znečištění ovzduší a změna klimatu jsou úzce propojeny, protože chemické látky, které zhoršují kvalitu ovzduší, jsou často emitovány společně se skleníkovými plyny. Kromě významných rizik pro populaci, která jsou spojena se znečištěním ovzduší a změnou klimatu samostatně, mohou se navzájem zesilovat. Suché a horké podmínky mohou obecně vést k vyšší míře znečištění ovzduší. Budoucí intenzivnější vlny veder způsobené změnou klimatu povedou k častějším požárům, které zvýší emise škodlivých skleníkových plynů a jemných částic. S rostoucí frekvencí a intenzitou lesních požárů jsou lidé vystaveni kouři po delší období, což zvyšuje riziko chronických zdravotních problémů. Dlouhodobé vystavení může vést k trvalému poškození plic a zvýšenému riziku kardiovaskulárních onemocnění. Je důležité si uvědomit, že i když jsou účinky krátkodobého vystavení kouři z lesních požárů dobře zdokumentovány, dopady dlouhodobého a opakovaného vystavení jsou stále předmětem výzkumu. Nicméně preventivní opatření mohou významně snížit riziko negativních zdravotních dopadů.

Ukončení spalování fosilních paliv pro energetické účely je zásadním krokem, který přinese obrovské a okamžité výhody pro kvalitu ovzduší, protože až jedna pětina všech předčasných úmrtí je způsobena znečištěním pocházejícím ze spalování fosilních paliv. Ukončení spalování biopaliv (palivové dřevo, rostlinný odpad, živočišný odpad...) při každodenním vaření (a někdy

i vytápění) tím, že se nejchudším lidem na světě zajistí přístup k moderní a účinné energii, by přineslo obrovské zdravotní výhody, protože by to vedlo ke zlepšení kvality ovzduší venku i ve vnitřních prostorách. Odhaduje se, že znečištěné ovzduší ve vnitřních prostorách budov je každoročně příčinou úmrtí zhruba 5 milionů lidí, zejména žen a dětí, které jsou nejčastěji vystaveny kouři z kuchyní. Konkrétním příkladem je neformální osada Mukuru v Nairobi, Keni. Tato hustě obydlená oblast trpí kombinací vnějšího znečištění z okolních průmyslových podniků a vnitřního znečištění z používání pevných paliv pro vaření a vytápění. Obyvatelé Mukuru často vaří na otevřených ohních nebo používají neefektivní sporáky spalující dřevo, uhlí či petrolej, což vede k vysoké expozici škodlivým emisím. Z 538 domácností, které se zúčastnily studie, 40 % respondentů*ek žijících v částech Reuben a Viwandani v Mukuru obývá domy bez oken a řádného větrání. Členové*ky komunity poznamenali, že zatímco všichni jsou zasaženi venkovnímu znečištění, ženy, které vaří, a děti a starší lidé, kteří tráví většinu svého času uvnitř, byli více vystaveni vysokým úrovním znečištění i v domech.

Pro pozitivní přínosy čistoty ovzduší a zmírnění změny klimatu je nesmírně důležitá skutečnost, že se tyto dva faktory navzájem velmi dobře doplňují – politické strategie by se měly snažit maximalizovat oba přínosy současně. Pozitivní přínosy čistoty ovzduší se projevují rychle, protože kvalita ovzduší rychle reaguje na změny emisí. To jsme mohli pozorovat na příkladu modré oblohy, která se objevila po tzv. "lockdownu" při epidemii covidu-19 ve městech, která jsou za normálních okolností zahalená smogem, jako například Nové Dillí, Kanton a Káhira. Naproti tomu pozitivní přínosy vyplývající ze zmírnění změny klimatu se obvykle projevují až po delší době, protože klimatický systém reaguje pomaleji. Avšak z dlouhodobého hlediska jsou zásadní. Podobným způsobem se doplňuje i prostorový rozsah těchto environmentálních změn. Znečištění ovzduší je problém zejména v národním až regionálním měřítku, takže země, které svou produkci emisí sníží, získají většinu výhod plynoucích z čistoty ovzduší. Naproti tomu změna klimatu je celosvětový problém, který vyžaduje spolupráci při snižování produkce emisí, což pak přináší výhody celému světu.

Zdroje:

Citizen science for improved air quality in Nairobi and Addis Ababa. Online. International Science Council. 2019. Dostupné z: <https://council.science/blog/citizen-science-for-improved-air-quality-in-nairobi-and-addis-ababa/>. [cit. 2025-10-18].

GIBBENS, Sarah a MCKEEVER, Amy. How wildfire smoke affects your body—and how you can protect yourself. Online. National Geographic. 2025. Dostupné z: <https://www.nationalgeographic.com/science/article/how-breathing-wildfire-smoke-affects-the-body>. [cit. 2025-10-18].

PINHO-GOMES, Ana-Catarina; ROAF, Eleanor; FULLER, Gary; FOWLER, David; LEWIS, Alastair et al. Air pollution and climate change. Online. *The Lancet Planetary Health*. 2023, vol. 7, no. 9, s. e727-e728. ISSN 2542-5196. Dostupné z: [https://doi.org/10.1016/s2542-5196\(23\)00189-4](https://doi.org/10.1016/s2542-5196(23)00189-4). [cit. 2025-10-18].

THUNBERG, Greta; KLEINOVÁ, Dagmar; VLČKOVÁ, Eva a GRÜNWARD, Jan. Kniha o klimatu. Praha: Euromedia Group, 2022. ISBN 978-80-242-8226-8.

Znečištění ovzduší v EU: fakta a čísla. Online. Evropská rada, Rada Evropské unie. 2025. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/infographics/air-pollution-in-the-eu/#health>. [cit. 2025-10-18].

Skupina 2: Vlny veder

Nárůst počtu tropických dnů, tedy dnů s teplotou 30 °C a více, úzce souvisí se změnou klimatu způsobenou lidskou činností. Spalování fosilních paliv, odlesňování a některé zemědělské i průmyslové postupy zvyšují emise skleníkových plynů, jako jsou oxid uhličitý a metan. Tyto plyny zesilují skleníkový efekt atmosféry a přispívají ke globálnímu oteplování.

V České republice se počet tropických dnů zvýšil z průměrných 4,4 dnů ročně v období 1961–1990 až na 57 tropických dnů v roce 2024, což je výrazně nad dlouhodobým průměrem. Takto vysoké teploty představují značnou zátěž pro lidské zdraví – mohou vést k úpalu, dehydrataci a dalším tepelným onemocněním, včetně tepelného vyčerpání a tepelného šoku.

Obzvláště problematický je fenomén městského tepelného ostrova, kdy jsou teploty ve městech znatelně vyšší než v okolních venkovských oblastech. Nedostatek zeleně v městském prostředí negativně ovlivňuje psychické zdraví obyvatelstva, což se projevuje vyšší mírou deprese, úzkosti a stresu. V kombinaci s extrémními teplotami může tento nedostatek přírodních prvků vést k podrážděnosti, únavě a agresivitě, což celkově snižuje kvalitu života. S rostoucí urbanizací se tyto problémy prohlubují.

Extrémní vedra však mají i významné psychické dopady. Mohou vést ke zvýšené podrážděnosti, únavě, nespavosti a úzkosti. Přetrvávající horko navíc zhoršuje již existující duševní problémy, jako jsou deprese či úzkostné poruchy. Studie ukazují, že během veder stoupá počet lidí vyhledávajících lékařskou pomoc kvůli psychickým obtížím, roste také výskyt sebevražd a hospitalizací. Zvýšená teplota je navíc spojována s vyšší mírou užívání návykových látek a alkoholu.

Během vln extrémního horka bylo u osob s duševním onemocněním zjištěno až třikrát vyšší riziko úmrtí ve srovnání s jedinci bez těchto diagnóz. Dokonce i úmrtnost spojená s vážnými duševními poruchami, jako je schizofrenie, se během horkých dnů prokazatelně zvyšuje. S postupující klimatickou změnou se výskyt těchto extrémních teplotních událostí stává stále častějším a intenzivnějším, což představuje významné zdravotní riziko pro celou populaci.

Pro zmírnění negativních dopadů vln veder na zdraví populace je klíčové zavádět komplexní adaptační opatření. V urbanizovaných oblastech je nezbytné zlepšovat infrastrukturu, například rozšiřováním zelených ploch a zvyšováním podílu vegetace, což přispívá ke snížení efektu městského tepelného ostrova. Posílení zdravotnických systémů zahrnuje zajištění dostatečné kapacity a připravenosti zdravotnických zařízení na zvýšenou poptávku během extrémních teplot. Důležitou součástí je také informování a vzdělávání veřejnosti o rizicích spojených s extrémním horkem a o preventivních opatřeních, která mohou jednotlivci přijmout ke snížení svého rizika. Implementace systémů včasného varování a akčních plánů na ochranu zdraví před vlnami veder může rovněž významně snížit zdravotní rizika spojená s extrémními teplotami.

Zdroje:

HUANG, Huanchun; LI, Yang; ZHAO, Yimin a ZHAI, Wei. Analysis of the impact of urban summer high temperatures and outdoor activity duration on residents' emotional health: Taking hostility as an example. Online. *Frontiers in Public Health*. 2022, roč. 10. ISSN 2296-2565. Dostupné z: <https://doi.org/10.3389/fpubh.2022.955077>. [cit. 2025-10-18].

EASAC. 2019. The imperative of climate action to protect human health in Europe. EASAC policy report 38. German National Academy of Sciences Leopoldina.

KROŠOVÁ, Martin. Zdraví a klimatická změna: sociologická reflexe. Online, Diplomová práce, vedoucí doc. PhDr. Iva Šmídová, Ph.D. Brno: Masarykova univerzita, 2020. Dostupné také z: https://is.muni.cz/th/s8o29/Diplomova_prace_Martina_Krosova_PDFverze.pdf.

VAN MAANEN, Nicole; THEOKRITOFF, Emily; MENKE, Inga a SCHLEUSSNER, Carl-Friedrich. Dopady klimatické změny v České republice. Online. 2021. Dostupné z: <https://www.klimazaloba.cz/wp-content/uploads/2021/03/Climate-Analytics-overeny-preklad-impact-profile-Czech-Republic.pdf>. [cit. 2025-10-18]. Soudní překlad z jazyka anglického do jazyka českého.

VAVREČKOVÁ, Veronika. Dopady klimatických změn na duševní zdraví obyvatelstva. Online, Bakalářská práce, vedoucí Mgr. Ondřej Machaczka, Ph.D. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. Fakulta zdravotnických věd, 2024. Dostupné také z: https://theses.cz/id/nsb79n/BP_Dopady_klimatickych_zmen_na_dusevni_zdravi_obyvatelstv.pdf?zpet=%2Fvyhledavani%2F%3Fsearch%3Dklimatick%C3%A1%20zm%C4%9Bna%20a%20du%C5%A1evn%C3%AD%20zdrav%C3%AD%26start%3D1.

Skupina 3: Vektorové nemoci

Onemocnění přenášená vektory, tedy onemocnění přenášená na lidi a mezi lidmi prostřednictvím řady nejrůznějších organismů, jako jsou komáři, písečné mušky a další členovci, zodpovídají přibližně za 17 % všech ztrát na životech, nemocí a případů invalidity na celém světě a každoročně způsobují více než 700 000 úmrtí. Mezi hlavní onemocnění přenášená vektory patří malárie, horečka dengue, chikungunya, infekce virem zika, žlutá zimnice, japonská encefalitida, lymfatická filarióza, schistosomóza, Chagasova choroba a leishmanióza.

Více než 80 % světové populace v současnosti žije v oblasti ohrožené výskytem alespoň jednoho z těchto onemocnění a více než 50 % populace je ohroženo dvěma nebo více onemocněními. Tato onemocnění, z nichž mnohá jsou chronická a vedou k invaliditě a stigmatizaci, se neúměrně pojí s chudobou a nerovností, a představují tedy hlavní překážku socioekonomického rozvoje.

Existuje mnoho způsobů, jak může změna klimatu ovlivnit ekologii a přenos onemocnění přenášených vektory, a pochopení těchto účinků je zásadní pro předvídání možného rizika a reakci na toto riziko. Jelikož teplota na celém světě roste, onemocnění přenášená vektory se postupně rozšiřují do částí světa, kde se původně nevyskytovala, a znovu se objevují v oblastech, kde ustoupila již před desetiletími. Kupříkladu malárie se přesouvá do oblastí s vyšší nadmořskou výškou v Africe a Jižní Americe, protože klima v těchto oblastech se stalo pro přenos tohoto onemocnění vhodnějším. Případy výskytu horečky dengue jsou nyní hlášeny v zemích, jako je Itálie, Chorvatsko a Afghánistán, v nichž se toto onemocnění dříve nikdy nerozšířilo.

Narůstají oprávněné obavy, že změna klimatu bude nadále vyvolávat nový a opětovný výskyt onemocnění přenášených vektory. Změny teploty mohou zvyšovat infekčnost patogenů, protože teplota hraje rozhodující roli při určování proměnných, jako je velikost populace vektorů, míra kousnutí/štípnutí, pravděpodobnost přežití a délka života. Obecně platí, že vyšší teploty jsou pro přenos onemocnění přenášených vektory příznivější. Srážky mají také významný vliv především na hmyz, např. komáry, kteří tráví určité fáze vývoje ve vodním prostředí. Ostatní druhy organismů přenášejících nemoci, jako jsou klíšťata nebo písečné mušky, u kterých se nevyskytuje vodní stádium, jsou rovněž nepřímo ovlivňovány srážkami, a to z příčiny změny vlhkosti. Zvýšené množství srážek může vytvořit nebo rozšiřovat vodní plochy, kde se tento hmyz může rozmnožovat. Na druhou stranu sucha mohou také nepřímo ovlivňovat vznik míst vhodných k rozmnožování hmyzu, a to tak, že přimějí lidi, aby shromažďovali a uchovávali vodu, kterou pak použijí v době jejího nedostatku.

V důsledku změny klimatu se rozsah a šíření onemocnění přenášených vektory může i měnit. Malárie a horečka dengue se mohou rozšířit do oblastí mírného pásma, jako je Francie, Bulharsko, Maďarsko a Německo, a na východní pobřeží Spojených států, kde se mohou vyskytnout na jih od Atlanty až po Boston. Pokud budou systémy ochrany veřejného zdraví schopny infekce efektivně identifikovat a potlačovat, nemusely by se tyto změny projevit zvýšeným počtem případů onemocnění. Onemocnění covid-19 však ukázalo, jak křehké jsou naše systémy ochrany veřejného zdraví, a to i v těch nejbohatších zemích. V těchto potenciálních ohniscích nákazy bude třeba zavést epidemiologický dozor, monitorování a systémy včasného varování. Vzhledem k tomu, že se onemocnění přenášená vektory dostávají do nových oblastí, může být do roku 2070 ohroženo malárií a horečkou dengue o 3,6 miliardy lidí více, ve srovnání s počtem ohrožených lidí v letech 1970–1999. V případě výrazného snížení emisí by toto číslo mohlo být 2,4 miliardy, ale pokud by emise byly ještě vyšší, mohly by být ohroženy až 4,7 miliardy lidí.

Zdroje:

THUNBERG, Greta; KLEINOVÁ, Dagmar; VLČKOVÁ, Eva a GRÜNWALD, Jan. Kniha o klimatu. Praha: Euromedia Group, 2022. ISBN 978-80-242-8226-8.

VAN MAANEN, Nicole; THEOKRITOFF, Emily; MENKE, Inga a SCHLEUSSNER, Carl-Friedrich. Dopady klimatické změny v České republice. Online. 2021. Dostupné z: <https://www.klimazaloba.cz/wp-content/uploads/2021/03/Climate-Analytics-overeny-preklad-impact-profile-Czech-Republic.pdf>. [cit. 2025-10-18]. Soudní překlad z jazyka anglického do jazyka českého.

Skupina 4: Výživa a bezpečnost vody

Změna klimatu má významný dopad na výživu a bezpečnost vody, což představuje zásadní výzvu pro veřejné zdraví.

Dopad na výživu

Změna klimatu má významný dopad na výživu a potravinovou bezpečnost. Zvyšující se teploty, změny v rozložení srážek a častější extrémní povětrnostní jevy negativně ovlivňují zemědělskou produkci, což vede ke snížení dostupnosti potravin. Například se očekává, že do roku 2100 dojde k poklesu výnosů hlavních obilnin: kukuřice o 20–45 %, pšenice o 5–50 % a rýže o 20–30 %. Kromě snížení výnosů může změna klimatu ovlivnit i nutriční hodnotu plodin. Vyšší koncentrace oxidu uhličitého v atmosféře sice podporuje růst některých plodin, jako je pšenice, ale současně může snižovat obsah živin. Kromě toho oteplování a acidifikace oceánů negativně ovlivnily produkci potravin z chovu měkkýšů a rybolovu v některých oceánských regionech. Tyto změny mají největší dopad na zranitelné populace, které jsou již nyní ohroženy potravinovou nejistotou. V posledních deseti letech navíc rozvojové země postihlo osmkrát více přírodních katastrof než před 40 lety, což jen zvyšuje socioekonomickou nerovnost a chudobu. V důsledku změny klimatu by do roku 2030 mohlo až 130 milionů lidí upadnout do chudoby, což dále zhorší jejich přístup k dostatečné a kvalitní výživě.

Dopad na bezpečnost vody

Klimatická změna významně ovlivňuje bezpečnost vody prostřednictvím několika klíčových mechanismů. Zvýšení globálních teplot vede k častějším a intenzivnějším extrémním hydrologickým jevům, jako jsou záplavy a sucha. Tyto události mohou narušit dostupnost a kvalitu vodních zdrojů. Záplavy často způsobují poškození vodních zdrojů a zvyšují riziko jejich kontaminace, což může vést ke zhoršení kvality vody. Z českého prostředí lze zmínit záplavy z podzimu roku 2024, které nejvíce zasáhly severozápadní oblast Jeseníků a Rychlebských hor, tj. povodí řek Bělé, Desné, Opavy, Opavice, Osoblahy a Vidnávky a kontaminovaly vodu u třetiny testovaných vodovodů. Takové příklady nám ukazují, že se nejedná o problém “pouze” tropických krajín, ale stává se stále častější realitou i v našem prostředí. Naopak sucha vedou k poklesu množství vody v různých částech hydrologického cyklu, což může způsobit nedostatek vody pro lidskou spotřebu, zemědělství i průmysl. Tyto extrémní jevy mohou rovněž ovlivnit biologickou rozmanitost a zhoršit stav vodních ekosystémů, čímž dále ohrožují kvalitu a dostupnost vody. Vyšší teploty vody navíc podporují růst patogenů a škodlivých mikroorganismů, což zvyšuje riziko nemocí přenášovaných vodou.

Snížená dostupnost potravin a vody zvyšuje riziko podvýživy a dehydratace, což může vést k oslabení imunitního systému a zvýšené náchylnosti k infekčním onemocněním. Kontaminace vodních zdrojů zvyšuje riziko nemocí přenášovaných vodou, jako jsou průjemová onemocnění, která mohou být smrtelná zejména pro děti a starší osoby.

Pro zmírnění negativních dopadů změny klimatu je nezbytné přijmout komplexní přístup, který propojuje různé oblasti. Klíčovým krokem je podpora obnovitelných zdrojů energie, zvyšování energetické účinnosti a podpora nízkouhlíkových technologií, které přispívají k redukci emisí skleníkových plynů. Důležitá je také ochrana ekosystémů, jako je zalesňování, obnova mokřadů a ochrana biodiverzity, které přispívají k pohlcování uhlíku. V oblasti zemědělství je třeba podporovat udržitelné zemědělské praktiky, využívat odolné plodiny a efektivně hospodařit s vodními zdroji. V rámci infrastruktury je nutné implementovat systémy pro sběr a opětovné využívání dešťové vody, stavět zelené střechy a podporovat propustné povrchy pro zlepšení vsakování. Zdravotnický sektor by měl zaujmout komplexní přístup k adaptaci na změnu klimatu, zaměřený na prevenci, včasné varování a posílení odolnosti zdravotnických systémů a IZS. To zahrnuje monitorování klimatických trendů, školení zdravotnického personálu v oblasti nemocí spojených se změnou klimatu a zajištění přístupu k čisté vodě a výživě pro zranitelné skupiny.

Zdroje:

CHARITA ČESKÁ REPUBLIKA. 7 věcí, které možná nevíte o změně klimatu. Online. Charita Česká republika. 2025. Dostupné z: <https://svet.charita.cz/aktuality-svet-charita/7-veci-ktere-mozna-nevite-o-zmene-klimatu/>. [cit. 2025-10-18].

IPCC. Special Report: Climate Change and Land. Online. IPCC. Dostupné z: <https://www.ipcc.ch/srccl/>. [cit. 2025-10-18].

MEZIVLÁDNÍ PANEL PRO ZMĚNU KLIMATU (IPCC). Dopady, adaptace a zranitelnost: Příspěvek Pracovní skupiny II (WGII) k Šesté hodnotící zprávě (AR6) Mezivládního panelu pro změnu klimatu (IPCC). Online. Shrnutí pro tvůrce politik. 2022. Dostupné z: https://mzp.gov.cz/system/files/2025-03/OEOK_AR6%20WGII%20SPM%20CZ_20220328.pdf. [cit. 2025-10-18]. Český překlad zajistil Český hydrometeorologický ústav.

STEJSKAL, Libor. Změna klimatu a její dopady: hlavní hrozba 21. století. Working paper 15/2012. 2012. Dostupné také z: https://klimatickakoalice.cz/images/dokumenty/sbp_zmena_klimatu_a_jeji_dopady.pdf.

Skupina 5: Extrémní počasí a přírodní katastrofy

Změna klimatu způsobená člověkem vede k tomu, že extrémní meteorologické události jako vlny veder, silné přívalové deště, povodně, bouře či období sucha jsou v mnoha oblastech světa stále častější a intenzivnější. Pravděpodobnost výskytu extrémních událostí nestoupá všude stejně – klimatická změna se v některých částech světa projevuje více, jinde méně vlivem mnoha fyzikálních faktorů (zeměpisná poloha, oceány a mořské proudy, geografie atd.). V každém případě mají tyto události často významné dopady na společnost: ztráta úrody či zemědělské půdy, zničení majetku, vážné narušení ekonomiky, ztráty na životech apod.

Povodně

Od 50. let 20. století vzrostla četnost i intenzita přívalových dešťů, zejména vlivem klimatické změny způsobené člověkem. Podle Mezivládního panelu pro změnu klimatu při OSN (IPCC) nyní intenzita srážek, které se dříve vyskytovaly jednou za deset let, vzrostla o 6,7 % a při oteplení o 2 °C se očekává nárůst o 14 %. To zvyšuje riziko povodní v Evropě, Asii, Severní Americe a dalších regionech. Povodně způsobují úmrtí, zranění, kontaminaci vody, šíření nemocí a mohou omezit dostupnost zdravotnických služeb. Mají také silný psychický dopad, zejména kvůli ztrátě domova, majetku a blízkých osob.

Tropické cyklony (hurikány, tajfuny, cyklony)

Změna klimatu ovlivňuje tropické cyklóny třemi způsoby. Zaprvé zvyšuje množství srážek – oteplování se atmosféra obsahuje více vlhkosti, což vede k intenzivnějším deštům. Zadruhé, oteplování oceánů dodává cyklónám více energie, což způsobuje silnější a rychleji se vyvíjející bouře, které přinášejí větší objem srážek a déle přetrvávají. Tropické cyklóny se navíc objevují v oblastech, kde dříve nebyla teplota mořské hladiny dostatečná pro jejich vznik. Zatřetí, stoupající hladina oceánů zesiluje bouřkové vzedmutí, čímž se zvyšují škody způsobené přívalovými vlnami.

Sucha

V důsledku klimatických změn jsou sucha častější a intenzivnější v některých částech světa, např. v Evropě, Středomoří, jižní části Afriky, ve střední a východní Asii, v jižní Austrálii a západní části Severní Ameriky. Změna klimatu ovlivňuje sucho několika způsoby, přičemž hlavní jsou vypařování (s oteplováním atmosféry dochází k většímu odparu vody z půdy) a srážky (na celém světě jsou deště vydatnější, spadnou za kratší dobu a v intenzivnější podobě). Intenzita deště hraje důležitou roli: čím je déšť silnější, tím větší je pravděpodobnost, že se horní vrstvy půdy rychle nasatí a zbytek vody odteče přímo do řek. Naproti tomu u stejného objemu deště, který je mírnější (a tedy rozložený do delšího časového úseku), je větší pravděpodobnost, že udrží v půdě vláhu a doplní zásoby podzemní vody. Přestože celkový úhrn srážek zůstává konstantní, některé oblasti mohou suchem trpět více než dříve.

Požáry

Počasí, které vede k požárům, v současnosti přibývá na všech kontinentech. Ideální podmínky pro vznik požáru představuje kombinace horka, sucha a silného větru. Tehdy je nejvyšší pravděpodobnost, že požár vznikne, najde se pro něj palivo a bude se rychle šířit. Riziko požárů tak rychle roste zejména v těch oblastech, kde se současně zvyšuje i riziko horka a sucha. Roste však také tam, kde riziko sucha zůstává konstantní, protože tepla přibývá na celé planetě. Požáry mají zásadní vliv na lidské zdraví. Kromě zranění a úmrtí způsobených přímým požárem dochází také k uvolňování jemných částic a toxických látek do ovzduší, které může způsobit respirační a kardiovaskulární onemocnění.

K efektivnímu řešení rostoucího výskytu extrémních meteorologických jevů a přírodních katastrof je nezbytné zavádět komplexní strategie sestávající jak z adaptačních, tak mitigačních opatření. Adaptační opatření zahrnují například udržitelné hospodaření s vodou, obnovu ekosystémů a zalesňování, které pomáhají zadržovat vodu v krajině a snižují riziko povodní a sucha. Mitigační opatření se zaměřují na snižování emisí skleníkových plynů prostřednictvím přechodu na obnovitelné zdroje energie, zvyšování energetické účinnosti a podporu nízkouhlíkových technologií. Klíčovou roli hraje také včasné varování a krizové řízení, které umožňují rychlou reakci na hrozící nebezpečí a minimalizaci škod. Mezinárodní spolupráce a sdílení osvědčených postupů jsou nezbytné pro efektivní zvládání dopadů klimatické změny na globální úrovni.

Zdroje:

CLARKE, Ben a OTTO, Friederike. Extrémy počasí a klimatická změna: Jak o nich mluvit a psát. Online. Fakta o klimatu. 2022. Dostupné z: <https://faktaoklimatu.cz/explainery/vliv-klimatu-na-extremy-prirucka#%C3%BAvod>. [cit. 2025-10-18].

COPERNICUS: THE CLIMATE CHANGE SERVICE. Copernicus: 2024 is the first year to exceed 1.5°C above pre-industrial level: Jak o nich mluvit a psát. Online. Copernicus: The Climate Change Service. 2025. Dostupné z: <https://climate.copernicus.eu/copernicus-2024-first-year-exceed-15degc-above-pre-industrial-level>. [cit. 2025-10-18].

FENCLOVÁ MAŠKOVÁ, Tereza. Jak změna klimatu ovlivňuje naše zdraví?: Klimatická koalice představila projekt klimatického a ekologického vzdělávání ve zdravotnictví. Online. Klimatická koalice. 2024. Dostupné z: <https://klimatickakoalice.cz/aktualne/tiskove-zpravy/jak-zmena-klimatu-ovlivnuje-nase-zdravi-klimaticka-koalice-predstavila-projekt-klimatickeho-a-ekologickeho-vzdelavani-ve-zdravotnictvi>. [cit. 2025-10-18].

IPCC. Climate Change 2021: The Physical Science Basis: Jak o nich mluvit a psát. Online. IPCC. 2022. Dostupné z: <https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg1/>. [cit. 2025-10-18].

KOMM, Tomáš. Klimatické nerovnosti: Nejchudší země nejméně přispívají ke změně klimatu ale doplácí na ni nejvíc. Online. Člověk v tísni. 2020. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/komentar-klimaticke-nerovnosti-7178gp>. [cit. 2025-10-18].

Národní adaptační strategie shrnuje řešení projevů změny klimatu na území ČR. Ochrana přírody. 2016, roč. 9, č. 4, s. 20-23. ISSN ISSN 1210-258X.

Proč je oteplení o více než 1,5 °C problém? Online. Fakta o klimatu. 2023. Dostupné z: <https://faktaoklimatu.cz/infografiky/body-zlomu-1>. [cit. 2025-10-18].

Příloha 2 – Roleplay

Kartičky doporučujeme vytisknout a vložit do papírových desek, které budou sloužit jako „zdravotní karty“. Každá skupina dostane sadu karet pro svou situaci.

SKUPINA 1 – Pan Josef Novák

Situace: Pan Novák byl celý den doma. Má v bytě 36 °C, ale nevětrá (bojí se smogu) a nepije dostatek tekutin. Už několik hodin pociťuje únavu, slabost a nevolnost. Když se pokusí vstát, začne se mu točit hlava a upadne. Leží na zemi a není schopen sám vstát.

Sousedka slyší bouchnutí, ale neví, co se stalo. Po chvíli zkusí zazvonit, ale pan Novák neodpovídá. Zavolá tedy 112 a nahlásí, že má podezření, že se jejímu sousedovi něco stalo.

Jméno:	Josef Novák
Věk:	60 let
Pohlaví:	muž
Zdravotní stav:	Diabetes 2. typu, mírná hypertenze (vysoký krevní tlak), nadváha

Otázky pro skupinu:

- Jak mohou projevy změny klimatu ovlivnit zdraví pana Nováka a jak byste ho ošetřili/y po příjezdu?
- Jak se může změna klimatu promítnout do jeho každodenního života (mobilita, přístup k lékům, bydlení, finanční situace, sociální izolace)?
- Jak mohou zdravotnická zařízení preventivně chránit starší obyvatele před riziky spojenými s klimatickými změnami?

Zadání pro jednotlivé role vytiskněte a nastříhejte. Nastříhané kartičky se zadáním situace dostane osoba v roli pacienta*ky.

BYT V PANELOVÉM DOMĚ V MĚSTSKÉ AGLOMERACI (SLEPÁ ULICE, NÍZKÁ ÚROVEŇ ZELENĚ, ČASTO ZNEČIŠTĚNÉ OVZDUŠÍ). V BYTĚ JE VELKÉ HORKO.

PAN NOVÁK ŽIJE SÁM, MÁ DVĚ DOSPĚLÉ DĚTI, KTERÉ VŠAK BYDLÍ V JINÉM MĚSTĚ.

PAN NOVÁK JE V DŮCHODU, MÁ NÍZKÝ PŘÍJEM.

PAN NOVÁK MÁ PROBLÉM S MOBILITOU (BOLESTI KLOUBŮ, OMEZENÁ POHYBLIVOST).

Role: Pan Josef Novák

pacient – muž, 60 let, diabetes 2. typu, mírně vysoký krevní tlak, nadváha

Nyní: Je vám velmi horko, cítíte se slabý a unavený. Pokusil jste se vstát, ale začala se vám točit hlava a upadl jste na zem. Nemáte sílu vstát, ale jste při vědomí. Cítíte se zmatený – nevíte přesně, jak dlouho ležíte na zemi. Nevíte, kdy jste naposledy pil vodu, jen že jste dnes moc nejedl a pil hlavně kávu. Máte sucho v ústech a bolí vás hlava. Když vás chtějí vzít do nemocnice, tak odmítejte a řekněte, že to zvládnete sám. Bojíte se, že si vás tam nechají. Když se vás zeptají na léky, řekněte, že jste si nejspíš nějaké zapomněl vzít. Když vám dají vodu, začínáte se cítit lépe, ale pořád jste slabý. Když se vám začne dělat lépe, jste už schopen lépe odpovídat na otázky preventisty*ky i zdravotníků*ic.

Obecně: Bydlíte v panelovém domě v městské aglomeraci (slepá ulice, nízká úroveň zeleně, časté znečištění ovzduší). Žijete sám, jste rozvedený, máte dvě dospělé děti, které žijí v jiném městě. Absolvoval jste střední školu a pracoval jste jako technik v průmyslovém podniku, nyní jste v důchodu. Máte nízký důchod, omezený přístup k nákladné zdravotní péči, máte časté problémy s mobilitou (bolesti kloubů, omezená pohyblivost). Máte neaktivní životní styl, spíše sedavý způsob života, nevycházíte moc často z domu a stravujete se často polotovary a jídly s vysokým obsahem cukru a soli.

Role: Záchranář*ka zasahující u pana Nováka (1)

Vaším úkolem je stabilizovat stav pacienta a společně s preventistou*kou zjistit příčinu potíží a navrhnout preventivní opatření.

Situace: Malý, přehřátý panelový byt. Žádná klimatizace, zavřená okna, jen malý ventilátor v rohu. V bytě je nepořádek, několik lahví sladkých nápojů, žádná voda. Na stole leží jeho léky – některé rozdělané, některé možná nevzal správně.

Role: Záchranář*ka zasahující u pana Nováka (2)

Vaším úkolem je stabilizovat stav pacienta a společně s preventistou*kou zjistit příčinu potíží a navrhnout preventivní opatření.

Situace: Malý, přehřátý panelový byt. Žádná klimatizace, zavřená okna, jen malý ventilátor v rohu. V bytě je nepořádek, několik lahví sladkých nápojů, žádná voda. Na stole leží jeho léky – některé rozdělané, některé možná nevzal správně.

Role: Preventista*ka zasahující u pana Nováka (1)

Snažíte se zjistit co nejvíce o jeho životě, zvycích a prostředí, abyste mohl*a navrhnout preventivní opatření.

Vaším úkolem je panu Novákovi pokládat otázky, abyste se dozvěděl*a co nejvíce o jeho zdravotním stavu a kromě toho sbírat i informace o prostředí (kartičky rozmístěné v okolí pana Nováka) a vytvořit díky tomu kompletní přehled informací o panu Novákovi.

Možné otázky: Berete léky pravidelně? Nezapomněl jste si je dnes vzít? Máte často podobné stavy? Kdy jste naposledy jedl a co to bylo? Jak často jíte během dne? Máte nějaké rodinné příslušníky, kterým byste zavolal v případě nouze? Jak zvládáte horké dny? Děláte něco speciálního, když je vedro? Kolik vody denně vypijete? Dáváte přednost kávě, slazeným nápojům? Jak často se hýbete? Chodíte ven na procházky?

Role: Preventista*ka zasahující u pana Nováka (2)

Snažíte se zjistit co nejvíce o jeho životě, zvycích a prostředí, abyste mohl*a navrhnout preventivní opatření.

Vaším úkolem je panu Novákovi pokládat otázky, abyste se dozvěděl*a co nejvíce o jeho zdravotním stavu a kromě toho sbírat i informace o prostředí (kartičky rozmístěné v okolí pana Nováka) a vytvořit díky tomu kompletní přehled informací o panu Novákovi.

Možné otázky: Berete léky pravidelně? Nezapomněl jste si je dnes vzít? Máte často podobné stavy? Kdy jste naposledy jedl a co to bylo? Jak často jíte během dne? Máte nějaké rodinné příslušníky, kterým byste zavolal v případě nouze? Jak zvládáte horké dny? Děláte něco speciálního, když je vedro? Kolik vody denně vypijete? Dáváte přednost kávě, slazeným nápojům? Jak často se hýbete? Chodíte ven na procházky?

Role: Preventista*ka zasahující u pana Nováka (3)

Snažíte se zjistit co nejvíce o jeho životě, zvycích a prostředí, abyste mohl*a navrhnout preventivní opatření.

Vaším úkolem je panu Novákovi pokládat otázky, abyste se dozvěděl*a co nejvíce o jeho zdravotním stavu a kromě toho sbírat i informace o prostředí (kartičky rozmístěné v okolí pana Nováka) a vytvořit díky tomu kompletní přehled informací o panu Novákovi.

Možné otázky: Berete léky pravidelně? Nezapomněl jste si je dnes vzít? Máte často podobné stavy? Kdy jste naposledy jedl a co to bylo? Jak často jíte během dne? Máte nějaké rodinné příslušníky, kterým byste zavolal v případě nouze? Jak zvládáte horké dny? Děláte něco speciálního, když je vedro? Kolik vody denně vypijete? Dáváte přednost kávě, slazeným nápojům? Jak často se hýbete? Chodíte ven na procházky?

SKUPINA 2 – Paní Jana Veselá

Situace: Ve městě panují už pátý den v řadě tropické teploty. Paní Jana se cítí velmi unavená, dezorientovaná a slabá. Má silné bolesti hlavy, je malátná a zpocená. Nevolnost začala pociťovat už během pracovní doby v čistírně, kde vykonává fyzicky náročnou práci. Po návratu domů se však její zdravotní stav zhoršil a rozhodla se proto zavolat si záchranku.

Jméno:	Jana Veselá
Věk:	47 let
Pohlaví:	žena
Zdravotní stav:	Diabetes 2. typu, vysoký krevní tlak (kvůli těmto zdravotním problémům má časté bolesti nohou, které jí ztěžují pohyb)

Otázky pro skupinu:

- Co je důležité udělat po příjezdu na místo? Jak byste ošetřili* y paní Veselou? Jaké zdravotní komplikace jí mohou hrozit během vln veder vzhledem k její cukrovce a vysokému krevnímu tlaku?
- Jak může změna klimatu ovlivnit Janin každodenní život – její přístup k lékům, zdravotní péči, bydlení a možnost evakuace při krizích?
- Jak mohou zdravotníci, zdravotnická zařízení a městské oblasti pomoci zranitelným lidem, jako je paní Jana, lépe zvládat zdravotní rizika spojená se změnou klimatu? Co je důležité udělat po příjezdu? Jak byste ošetřili/ y paní Veselou a jaké zdravotní komplikace jí mohou hrozit?

STÍSNĚNÝ BYT V PANELOVÉM SÍDLIŠTI, KDE JE VELKÉ HORKO.

V BYTĚ SE NACHÁZEJÍ OBALY OD POLOTOVARŮ, NEZDRAVÉHO JÍDLA A SLAZENÝCH NÁPOJŮ.

V BYTĚ S PANÍ VESELOU ŽIJÍ I 2 JEJÍ SYNOVÉ VE VĚKU 12 A 16 LET.

KVŮLI CHRONICKÝM BOLESTEM SE PANÍ VESELÁ NEMÁ MOŽNOST VĚNOVAT PRAVIDELNÉMU POHYBU.

Role: Paní Jana Veselá

pacientka – žena, 47 let, diabetes 2. typu, vysoký krevní tlak – kvůli těmto zdravotním problémům má časté bolesti nohou, které jí ztěžují pohyb

Jste vyčerpaná, zmatená a zesláblá. Horko, fyzická námaha a neléčená cukrovka vás dostaly do stavu, kdy sotva zvládáte komunikovat. Sedíte na stoličce, dýcháte mělce a občasně si promnete spánky kvůli bolesti hlavy. Mluvíte pomalu, někdy nesouvisle, občas se odmlčíte, protože si nejste jistá, co říct. Působíte sklesle, občas podrážděně (hlavně pokud se vás někdo ptá na věci, které vás frustrují, např. finance nebo léky). Máte tendenci zlehčovat svůj stav, protože jste zvyklá bojovat s problémy sama. Zpočátku jste rezervovaná, nejste zvyklá na pomoc zvenčí, a tak nečekáte velkou změnu. Díky empatickému přístupu však postupně začínáte sdílet své obavy a přiznáváte, že je vám špatně. Nejvíc vás trápí, co by bylo se syny, kdyby se vám něco stalo, jste na ně sama. Máte strach, že kvůli nemoci přijdete o práci. Hospitalizaci odmítáte, protože na to „nemáte čas“. Léky na cukrovku berete, když si vzpomenete. Snažíte se žít, co nejlépe, ale jste stále vystavena neustálému stresu z finanční nejistoty a zdravotních problémů. Vzhledem k těžkým pracovním podmínkám nemáte čas ani prostředky na zdravý životní styl. Stravujete se převážně levnými, nezdravými potravinami. Vzhledem k chronickým bolestem nemáte možnost se věnovat pravidelnému pohybu.

Role: Záchranář*ka zasahující u paní Jany Veselé (1)

Vaším úkolem je stabilizovat stav pacientky a společně s preventistou*kou zjistit příčinu potíží a navrhnout preventivní opatření.

Situace: Malý, špatně izolovaný byt v panelovém domě na okraji města, již pátý den město sužují tropické teploty. Paní Veselá je doma sama, synové jsou ve škole. Paní má diabetes 2. typu, který však není plně kompenzován a trpí vysokým krevním tlakem. Vzhledem k nízkým finančním prostředkům si nemůže dovolit kvalitní zdravotní péči, a tak musí často dělat kompromisy, pokud jde o pravidelné lékařské prohlídky a užívání léků.

Role: Záchranář*ka zasahující u paní Jany Veselé (2)

Vaším úkolem je stabilizovat stav pacientky a společně s preventistou*kou zjistit příčinu potíží a navrhnout preventivní opatření.

Situace: Malý, špatně izolovaný byt v panelovém domě na okraji města, již pátý den město sužují tropické teploty. Paní Veselá je doma sama, synové jsou ve škole. Paní má diabetes 2. typu, který však není plně kompenzován a trpí vysokým krevním tlakem. Vzhledem k nízkým finančním prostředkům si nemůže dovolit kvalitní zdravotní péči, a tak musí často dělat kompromisy, pokud jde o pravidelné lékařské prohlídky a užívání léků.

Role: Preventista*ka zasahující u paní Jany Veselé (1)

Snažíte se zjistit co nejvíce o životě paní Jany, zvycích a prostředí, abyste mohl*a navrhnout preventivní opatření. Vaším úkolem je paní Janě pokládat otázky, abyste se dozvěděl*a co nejvíce o jejím zdravotním stavu a kromě toho sbírat i informace o prostředí (kartičky rozmístěné v okolí paní Jany) a vytvořit díky tomu kompletní přehled informací o paní Veselé.

Možné otázky: Jak často chodíte na lékařské prohlídky? Máte možnost pravidelně kontrolovat hladinu cukru v krvi a krevní tlak? Máte předepsané léky? Pokud ano, daří se vám je pravidelně užívat? Máte v okolí dostupného lékaře*ku nebo zdravotní středisko? Pokud ne, jak daleko musíte cestovat za zdravotní péčí? Jak náročná je vaše práce fyzicky a psychicky? Máte možnost si během dne odpočinout? Pociťujete často stres? Jak se stravujete během pracovního dne? Máte možnost jíst pravidelně a zdravě? Máte v okolí někoho, kdo by vám pomohl v případě nouze?

Role: Preventista*ka zasahující u paní Jany Veselé (2)

Snažíte se zjistit co nejvíce o životě paní Jany, zvycích a prostředí, abyste mohl*a navrhnout preventivní opatření. Vaším úkolem je paní Janě pokládat otázky, abyste se dozvěděl*a co nejvíce o jejím zdravotním stavu a kromě toho sbírat i informace o prostředí (kartičky rozmístěné v okolí paní Jany) a vytvořit díky tomu kompletní přehled informací o paní Veselé.

Možné otázky: Jak často chodíte na lékařské prohlídky? Máte možnost pravidelně kontrolovat hladinu cukru v krvi a krevní tlak? Máte předepsané léky? Pokud ano, daří se vám je pravidelně užívat? Máte v okolí dostupného lékaře*ku nebo zdravotní středisko? Pokud ne, jak daleko musíte cestovat za zdravotní péčí? Jak náročná je vaše práce fyzicky a psychicky? Máte možnost si během dne odpočinout? Pociťujete často stres? Jak se stravujete během pracovního dne? Máte možnost jíst pravidelně a zdravě? Máte v okolí někoho, kdo by vám pomohl v případě nouze?

Role: Preventista*ka zasahující u paní Jany Veselé (3)

Snažíte se zjistit co nejvíce o životě paní Jany, zvycích a prostředí, abyste mohl*a navrhnout preventivní opatření. Vaším úkolem je paní Janě pokládat otázky, abyste se dozvěděl*a co nejvíce o jejím zdravotním stavu a kromě toho sbírat i informace o prostředí (kartičky rozmístěné v okolí paní Jany) a vytvořit díky tomu kompletní přehled informací o paní Veselé.

Možné otázky: Jak často chodíte na lékařské prohlídky? Máte možnost pravidelně kontrolovat hladinu cukru v krvi a krevní tlak? Máte předepsané léky? Pokud ano, daří se vám je pravidelně užívat? Máte v okolí dostupného lékaře*ku nebo zdravotní středisko? Pokud ne, jak daleko musíte cestovat za zdravotní péčí? Jak náročná je vaše práce fyzicky a psychicky? Máte možnost si během dne odpočinout? Pociťujete často stres? Jak se stravujete během pracovního dne? Máte možnost jíst pravidelně a zdravě? Máte v okolí někoho, kdo by vám pomohl v případě nouze?

SKUPINA 3 – Paní Alena Beranová

Situace: Paní Alena Beranová žije ve starém domě v odlehlé vesnici. Již pět dní za sebou panují tropické teploty a její dům, špatně izolovaný a přehřátý, se stává nesnesitelným. Vysoké teploty ji začínají fyzicky vyčerpávat a zhoršují její psychický stav. Její schizofrenie se začíná projevovat silnějšími paranoidními myšlenkami a halucinacemi. Cítí se ohrožená, má pocit, že někdo sleduje každý její krok, a její obavy se začínají stupňovat. Paní Beranová se proto rozhodla přivolat záchrannou službu.

Jméno:	Alena Beranová
Věk:	35 let
Pohlaví:	žena
Zdravotní stav:	Diagnostikována schizofrenie, která se projevuje psychotickými epizodami, paranoidními myšlenkami a občasnými sluchovými halucinacemi. Její zdravotní stav vyžaduje pravidelnou medikaci a stabilní denní režim. Bez adekvátní péče a klidného prostředí se její stav rychle zhoršuje.

Otázky pro skupinu:

- Co je důležité udělat po příjezdu na místo? Jak byste ošetřili* y paní Beranovou?
- Jak mohou vlny veder a extrémní počasí ovlivnit schizofrenii paní Beranové a její celkovou pohodu, zejména pokud žije ve špatně izolovaném domě?
- Jaké podpůrné systémy a preventivní opatření mohou zdravotníci* ice, zdravotnická zařízení a města zavést, aby pomohli* y lidem jako paní Alena lépe zvládat dopady klimatické změny?

OKNO ZAKRYTÉ DEKOU - IMPROVIZOVANÁ OCHRANA PROTI SLUNCI, DŮM NEMÁ VHODNÉ PROSTŘEDKY PRO CHLAZENÍ.

V OKOLÍ PANÍ BERANOVÉ NENÍ NIKDE SKLENICE ČI LÁHEV S VODOU - MŮŽE POUKAZOVAT NA DEHYDRATACI.

VENTILÁTOR V ROHU MÍSTNOSTI - VYPNUTÝ A ZAPRÁŠENÝ, PANÍ BERANOVÁ JEJ PRAVDĚPODOBNĚ NEPOUŽÍVÁ (VADÍ JÍ HLUK, NECHCE SPOTŘEBOVÁVAT ELEKTŘINU).

STARÝ NEKVALITNÍ TELEFON S VYBÍJEJÍCÍ SE BATERIÍ - OMEZENÁ MOŽNOST KOMUNIKACE S OKOLÍM V PŘÍPADĚ POTŘEBY.

Role: Paní Alena Beranová

pacientka - žena, 35 let, diagnostikována schizofrenie

Jste vyčerpaná, vystresovaná a zesláblá. Již pátý den je u vás na vesnici nesnesitelné vedro a kvůli špatné izolaci je k nevydržení už i ve vašem domě. Kvůli vzdálenosti od města máte omezený přístup k službám včetně zdravotní péče. Vlivem horkého počasí se výrazně zhoršily projevy vaší schizofrenie, a proto jste se rozhodla zavolat pomoc.

Cítíte se ohrožená, máte pocit, že vás někdo sleduje na každém kroku, máte stále silnější paranoidní myšlenky a halucinace. Váš manžel navíc zrovna není doma, odjel za prací. Vy sama kvůli zdravotnímu stavu nejste schopná pravidelně pracovat a rodina se potýká s velmi nízkými příjmy, které sotva vystačí na základní potřeby. Váš stav je komplikován nedostupností psychologické nebo psychiatrické péče ve vesnici.

Vaše sociální izolace (kvůli zdravotnímu stavu nemáte navázané kontakty se sousedkami* a zbytek rodiny je daleko) a nepředvídatelné podmínky vám znemožňují udržovat stabilní režim.

Zdráháte se hospitalizace, protože nevíte, kdo by se postaral o syna.

Při komunikaci se zdravotníky* icemi vyjadřujete obavy, vyčerpání a kvůli silným halucinacím je pro vás občasné náročné se vyjádřit.

Role: Záchranář*ka zasahující u paní Aleny Beranové (1)

Váším úkolem je stabilizovat stav pacientky a společně s preventistkou* zjistit příčinu potíží a navrhnout preventivní opatření.

Situace: Je horký letní den v malé vesnici, vzdálené od městských služeb, se teploty drží už pátý den nad 35 °C. Vzduch v domě paní Aleny je těžký a dusný, protože budova má špatnou izolaci a bez klimatizace nebo jiného chlazení je uvnitř prakticky stejně horko jako venku. Paní Alena je ve velkém stresu a extrémně vyčerpaná. Kvůli vlně veder trpí nejen fyzicky – je dehydratovaná, malátná a slabá, ale také psychicky. Vlivem horka se výrazně zhoršily projevy její schizofrenie. Manžel není doma, odjel před několika dny za prací, a Alena se cítí zcela opuštěná. Její desetiletý syn je v domě s ní, ale ona se necítí schopná se o něj adekvátně postarat. Kvůli psychické krizi a únavě už několik hodin sotva jedla a pila, což její stav ještě zhoršuje.

Role: Záchranář*ka zasahující u paní Aleny Beranové (2)

Váším úkolem je stabilizovat stav pacientky a společně s preventistkou* zjistit příčinu potíží a navrhnout preventivní opatření.

Situace: Je horký letní den v malé vesnici, vzdálené od městských služeb, se teploty drží už pátý den nad 35 °C. Vzduch v domě paní Aleny je těžký a dusný, protože budova má špatnou izolaci a bez klimatizace nebo jiného chlazení je uvnitř prakticky stejně horko jako venku. Paní Alena je ve velkém stresu a extrémně vyčerpaná. Kvůli vlně veder trpí nejen fyzicky – je dehydratovaná, malátná a slabá, ale také psychicky. Vlivem horka se výrazně zhoršily projevy její schizofrenie. Manžel není doma, odjel před několika dny za prací, a Alena se cítí zcela opuštěná. Její desetiletý syn je v domě s ní, ale ona se necítí schopná se o něj adekvátně postarat. Kvůli psychické krizi a únavě už několik hodin sotva jedla a pila, což její stav ještě zhoršuje.

Role: Preventista*ka zasahující u paní Aleny Beranové (1)

Snažíte se zjistit co nejvíce o životě paní Beranové, zvycích a prostředí, abyste mohl*a navrhnout preventivní opatření. Vaším úkolem je paní Beranové pokládat otázky, abyste se dozvěděl*a co nejvíce o jejím zdravotním stavu a kromě toho sbírat i informace o prostředí (kartičky rozmístěné v okolí paní Beranové) a vytvořit díky tomu kompletní přehled informací o stavu.

Možné otázky: Jak se teď cítíte? Máte nějaké fyzické potíže (závratě, bušení srdce, nevolnost, bolest hlavy)? Můžete mi popsat, jaké myšlenky vás trápí? Máte pocit, že vám někdo ubližuje nebo vás sleduje? Máte přístup k pitné vodě? Kolik jste dnes vypila? Máte někoho, komu můžete zavolat o pomoc – příbuzné, sousedy, sousedky, kamarádky*y? Máte nějaké léky na schizofrenii? Užíváte je pravidelně? Máte nějaký plán, kdo by se o syna postaral, kdyby bylo nutné, abyste jela do nemocnice?

Role: Preventista*ka zasahující u paní Aleny Beranové (2)

Snažíte se zjistit co nejvíce o životě paní Beranové, zvycích a prostředí, abyste mohl*a navrhnout preventivní opatření. Vaším úkolem je paní Beranové pokládat otázky, abyste se dozvěděl*a co nejvíce o jejím zdravotním stavu a kromě toho sbírat i informace o prostředí (kartičky rozmístěné v okolí paní Beranové) a vytvořit díky tomu kompletní přehled informací o stavu.

Možné otázky: Jak se teď cítíte? Máte nějaké fyzické potíže (závratě, bušení srdce, nevolnost, bolest hlavy)? Můžete mi popsat, jaké myšlenky vás trápí? Máte pocit, že vám někdo ubližuje nebo vás sleduje? Máte přístup k pitné vodě? Kolik jste dnes vypila? Máte někoho, komu můžete zavolat o pomoc – příbuzné, sousedy, sousedky, kamarádky*y? Máte nějaké léky na schizofrenii? Užíváte je pravidelně? Máte nějaký plán, kdo by se o syna postaral, kdyby bylo nutné, abyste jela do nemocnice?

Role: Preventista*ka zasahující u paní Aleny Beranové (3)

Snažíte se zjistit co nejvíce o životě paní Beranové, zvycích a prostředí, abyste mohl*a navrhnout preventivní opatření. Vaším úkolem je paní Beranové pokládat otázky, abyste se dozvěděl*a co nejvíce o jejím zdravotním stavu a kromě toho sbírat i informace o prostředí (kartičky rozmístěné v okolí paní Beranové) a vytvořit díky tomu kompletní přehled informací o stavu.

Možné otázky: Jak se teď cítíte? Máte nějaké fyzické potíže (závratě, bušení srdce, nevolnost, bolest hlavy)? Můžete mi popsat, jaké myšlenky vás trápí? Máte pocit, že vám někdo ubližuje nebo vás sleduje? Máte přístup k pitné vodě? Kolik jste dnes vypila? Máte někoho, komu můžete zavolat o pomoc – příbuzné, sousedy, sousedky, kamarádky*y? Máte nějaké léky na schizofrenii? Užíváte je pravidelně? Máte nějaký plán, kdo by se o syna postaral, kdyby bylo nutné, abyste jela do nemocnice?

SKUPINA 4 – Lukáš Kopeček

Situace: Je horký letní den, teploty už dopoledne dosahují 30 °C a ve městě panuje dusno. Smog a prach ze silnic se drží v ovzduší a ve třídě je nesnesitelné vedro, protože škola nemá klimatizaci ani dostatek stínu. Lukáš se cítí unavený a už od rána hůř dýchá. Během přestávky se snaží napít a zchladit, ale vedro a znečištěné ovzduší mu zhoršují astma. Ve třídě najednou začne sípat, těžce dýchat a nemůže popadnout dech. Pokouší se sáhnout po inhalátoru, ale panika a vyčerpání mu ztěžují koordinaci. Spolužačky*ci si všimnou, že je mu špatně.

Jméno:	Lukáš Kopeček
Věk:	10 let
Pohlaví:	muž
Zdravotní stav:	Trpí astmatem, často mívá dýchací obtíže, zejména při znečištěném ovzduší nebo prudkých změnách počasí. Má předepsaný inhalátor, který používá několikrát denně, a občas potřebuje lékařskou péči kvůli astmatickým záchvatům.

Otázky pro skupinu:

- Co je důležité udělat po příjezdu na místo? Jak byste ošetřili*y Lukáše Kopečka?
- Jak může špatná kvalita ovzduší a extrémní teploty ovlivnit Lukášovo astma a denní život?
- Jak mohou zdravotníci*ice a zdravotnická zařízení pomoci dětem s astmatem lépe se připravit na klimatické změny? Jaká preventivní opatření lze zavést?

NEOTEVŘENÁ LAHEV S PITÍM - LUKÁŠ PRAVDĚPODOBNĚ NEMĚL DOSTATEČNÝ PŘÍSUN TEKUTIN.

TŘÍDA MÁ OKNO ROVNOU NA RUŠNOU ULICI, KDE PROJÍŽDÍ VELKÉ MNOŽSTVÍ AUT.

VE TŘIDĚ JE VELKÉ HORKO, NACHÁZÍ SE V HORNÍM PATŘE ŠKOLY. V ROHU JE VĚTRÁK, KTERÝ VŠAK NEMÁ DOSTATEČNÝ VÝKON NA OCHLAZENÍ TŘÍDY.

LUKÁŠ MÁ VEDLE LAVICE TAŠKU S TĚLOCVIKEM - PŘED TOUTO HODINOU MĚLI TĚLOCVIK NA VENKOVNÍM HŘIŠTI.

Role: Lukáš Kopeček

pacient – muž, 10 let, trpí astmatem, často mívá dýchací obtíže, má předepsaný inhalátor

V této konkrétní situaci: Jste slabý a unavený, odpovídáte jednoslovně, nebo slabě přikyvujete. Sedíte a opíráte se o lavici, protože se vám točí hlava. Dýcháte rychle a přerušovaně, tisknete si ruce k hrudníku, sháníte se po inhalátoru a trochu panikaříte, jste vyděšený. Po chvíli se záchranářům*kám podaří váš stav stabilizovat, začínáte dýchat klidněji, odpovídáte na otázky, ale jste stále unavený. Můžete si "utírat pot z čela" a říkat, že je vám stále horko. Když se vás záchranáři*ky zeptají na příčinu záchvatu, můžete zmínit vedro.

Obecně: Lukáš žije s rodiči a starší sestrou (14 let) v panelovém bytě na sídlišti. Rodiče pracují na plný úvazek, aby zajistili rodině stabilní příjem, ale nemají vždy dostatek času na péči o Lukášovo zdraví. Lukáš bydlí v panelovém domě na sídlišti s hustým automobilovým provozem. Okolí je často znečištěno prachem a smogem, zejména v zimě, kdy lidé topí pevnými palivy. Byt je malý, špatně izolovaný, v létě je v něm horko a v zimě se těžko udržuje teplo. Lukáš tráví většinu času doma nebo ve škole. Kvůli astmatu se nemůže plně zapojit do všech sportovních aktivit, což ho někdy izoluje od ostatních dětí, bojí se vystavovat situacím, kdy by mohl dostat astmatický záchvat, protože ne vždy si dokáže pomoci. Při vysokých teplotách nebo smogové situaci se mu astmatické záchvaty stávají často. Rád si hraje na počítači, ale v pohybu venku ho omezuje kvalita ovzduší.

Role: Záchranář*ka zasahující u Lukáše Kopečka (1)

Vaším úkolem je stabilizovat stav pacienta a společně s preventistou*kou zjistit příčinu potíží a navrhnout preventivní opatření.

Situace: Je horký letní den, teploty už dopoledne dosahují 30 °C a ve městě panuje dusno. Smog a prach ze silnic se drží v ovzduší a ve třídě je nesnesitelné vedro, protože škola nemá klimatizaci ani dostatek stínu. Lukáš se cítí už od rána velmi unavený, ale teď si stěžuje na potíže s dýcháním, panikaří.

Role: Záchranář*ka zasahující u Lukáše Kopečka (2)

Vaším úkolem je stabilizovat stav pacienta a společně s preventistou*kou zjistit příčinu potíží a navrhnout preventivní opatření.

Situace: Je horký letní den, teploty už dopoledne dosahují 30 °C a ve městě panuje dusno. Smog a prach ze silnic se drží v ovzduší a ve třídě je nesnesitelné vedro, protože škola nemá klimatizaci ani dostatek stínu. Lukáš se cítí už od rána velmi unavený, ale teď si stěžuje na potíže s dýcháním, panikaří.

Role: Preventista*ka zasahující u Lukáše Kopečka (1)

Snažte se zjistit co nejvíce o životě Lukáše, zvycích a prostředí, abyste mohl*a navrhnout preventivní opatření. Vaším úkolem je Lukášovi pokládat otázky, abyste se dozvěděl*a co nejvíce o jeho zdravotním stavu a kromě toho sbírat i informace o prostředí (kartičky rozmístěné v okolí Lukáše) a vytvořit díky tomu kompletní přehled informací o stavu.

Možné otázky: Co děláš, když cítíš, že se ti špatně dýchá? Víš, jak si v takové situaci pomoci? Máte doma nějaké způsoby, jak se ochladit, když je venku vedro? Můžeš normálně chodit ven si hrát, nebo tě astma často omezuje? Všiml sis, že se tvé astma zhoršuje v určitých dnech nebo obdobích? (např. v horku, při smogu, v zimě?)

Role: Preventista*ka zasahující u Lukáše Kopečka (2)

Snažíte se zjistit co nejvíce o životě Lukáše, zvycích a prostředí, abyste mohl*a navrhnout preventivní opatření. Vaším úkolem je Lukášovi pokládat otázky, abyste se dozvěděl*a co nejvíce o jeho zdravotním stavu a kromě toho sbírat i informace o prostředí (kartičky rozmístěné v okolí Lukáše) a vytvořit díky tomu kompletní přehled informací o stavu.

Možné otázky: Co děláš, když cítíš, že se ti špatně dýchá? Víš, jak si v takové situaci pomoci? Máte doma nějaké způsoby, jak se ochladit, když je venku vedro? Můžeš normálně chodit ven si hrát, nebo tě astma často omezuje? Všiml sis, že se tvé astma zhoršuje v určitých dnech nebo obdobích? (např. v horku, při smogu, v zimě?)

Role: Preventista*ka zasahující u Lukáše Kopečka (1)

Snažíte se zjistit co nejvíce o životě Lukáše, zvycích a prostředí, abyste mohl*a navrhnout preventivní opatření. Vaším úkolem je Lukášovi pokládat otázky, abyste se dozvěděl*a co nejvíce o jeho zdravotním stavu a kromě toho sbírat i informace o prostředí (kartičky rozmístěné v okolí Lukáše) a vytvořit díky tomu kompletní přehled informací o stavu.

Možné otázky: Co děláš, když cítíš, že se ti špatně dýchá? Víš, jak si v takové situaci pomoci? Máte doma nějaké způsoby, jak se ochladit, když je venku vedro? Můžeš normálně chodit ven si hrát, nebo tě astma často omezuje? Všiml sis, že se tvé astma zhoršuje v určitých dnech nebo obdobích? (např. v horku, při smogu, v zimě?)

SKUPINA 5 – Tomáš Blažek

Situace: Tomáš žije sám v bezbariérovém bytě v městské zástavbě. Je na invalidním vozíku a používá elektrický zvedák pro přesuny mezi lůžkem a vozíkem. Během silné bouřky a extrémních teplot dojde k výpadku elektřiny. Tomáš zůstane uvězněný v posteli, protože zvedák přestal fungovat. Mobil má vybitý a nedosáhne na nabíječku. Po několika hodinách bez možnosti pohybu začíná pociťovat bolesti zad, přehřátí a lehkou paniku. Sousedí*ky ho slyší volat o pomoc z okna a přivolají záchrannou službu.

Jméno:	Tomáš Blažek
Věk:	42 let
Pohlaví:	Muž
Zdravotní stav:	Kvadruplegie (omezená schopnost pohybu), chronické bolesti, riziko proleženin, citlivost na teplotní výkyvy. Stabilní stav za běžných okolností, ale silně závislý na asistivních technologiích.

Otázky pro skupinu:

- Co je důležité udělat po příjezdu na místo? Jak byste ošetřili*y Tomáše Blažka, který je kvůli výpadku elektřiny uvězněný v přehřáté místnosti a nemá přístup k vodě ani pomůckám?
- Jak mohou extrémní teploty a výpadky infrastruktury (např. elektřiny) ovlivnit zdraví a bezpečí lidí se zdravotním postižením a omezenou mobilitou?
- Jak mohou zdravotníci*ice, sociální služby a městské oblasti lépe připravit krizové plány, aby chránily osoby se zdravotním postižením během klimatických extrémů? Jaká preventivní opatření lze zavést?

NA STOLKU LEŽÍ TLAČÍTKOVÝ MOBIL. BATERIE JE VYBITÁ, NEFUNGUJE. TOMÁŠ TAK NEMOHL ZAVOLAT O POMOC.

TEPLOMĚR VISÍCÍ NA ZDI UKAZUJE VYSOKOU TEPLOTU, PŘESTOŽE JE UVNITŘ BYTU. ŽÁDNÉ ZNÁMKY CHLAZENÍ KROMĚ MALÉHO, VYPNUTÉHO VENTILÁTORU.

LAHEV S VODOU JE NA STOLE, NA KTERÝ TOMÁŠ Z POSTELE NEDOSÁHNE. JE PRAVDĚPODOBNÉ, ŽE NEMĚL DELŠÍ DOBU PŘÍSTUP K PITÍ.

POSTEL JE ROZHOZENÁ, POLŠTÁŘ SPADL NA ZEM. MŮŽE TO NAZNAČOVAT, ŽE SE TOMÁŠ SNAŽIL POSUNOUT NEBO PŘEHODIT, ALE BEZ ÚSPĚCHU.

Role: Lukáš Kopeček

pacient – muž, 42 let, kvadruplegie (omezená schopnost pohybu), chronické bolesti, riziko proleženin, citlivost na teplotní výkyvy, stabilní stav za běžných okolností, ale silně závislý na asistivních technologiích

V této konkrétní situaci: Jste ve stresu, ležíte v posteli a nemůžete se sám přesunout. Potíte se, máte žízeň, ale na láhev vody nedosáhnete. Nemáte signál, mobil se vybil. Když konečně někdo přijde, reagujete vděčně, ale i trochu podrážděně – jste unavený a zaskočený tím, jak rychle se z běžné situace stal problém. Při otázkách o tom, co potřebujete, mluvíte otevřeně o tom, jak důležité je, aby krizová opatření myslela i na lidi „jako ty“.

Obecně: Bydlíte v nízkopodlažním bytovém domě, bezbariérový, ale s minimální tepelnou izolací. V letních měsících se byt rychle přehřívá. Máte jen stolní větrák, který nefunguje bez elektřiny. Využíváte asistenci 3x týdně, jinak jste sám. Jídlo vám dováží sociální služba, ale dnes kvůli výpadku nepřišli. Nemáte chytrý telefon, máte starší model bez připojení na internet. Většinou jste v klidu a zvyklý řešit věci samostatně, ale při krizích (např. výpadek proudu) se cítíte naprosto bezmocný. Máte za sebou zkušenost, kdy jste musel čekat na pomoc přes 8 hodin. Nemáte žádnou blízkou rodinu, jen pár sousedů*ek, se kterými máte dobré vztahy.

Role: Záchranář*ka zasahující u Tomáše Blažka (1)

Vaším úkolem je stabilizovat stav pacienta a společně s preventistou*kou zjistit příčinu potíží a navrhnout preventivní opatření.

Situace: Je velmi horký letní den, teploty přesahují 34 °C a v bytě panuje dusno. Došlo k výpadku elektřiny, kvůli kterému nefunguje větrání ani zvedací zařízení, na kterém je Tomáš závislý. Nachází se upoutaný na postel, dehydratovaný, vyčerpaný a bez přístupu k vodě. Mobil má vybitý, nemohl si přivolat pomoc. Na místo vás přivolal soused*ka, který*á slyšel*a volání o pomoc. V místnosti je těžký vzduch a známky přehřátí.

Role: Záchranář*ka zasahující u Tomáše Blažka (2)

Vaším úkolem je stabilizovat stav pacienta a společně s preventistou*kou zjistit příčinu potíží a navrhnout preventivní opatření.

Situace: Je velmi horký letní den, teploty přesahují 34 °C a v bytě panuje dusno. Došlo k výpadku elektřiny, kvůli kterému nefunguje větrání ani zvedací zařízení, na kterém je Tomáš závislý. Nachází se upoutaný na postel, dehydratovaný, vyčerpaný a bez přístupu k vodě. Mobil má vybitý, nemohl si přivolat pomoc. Na místo vás přivolal soused*ka, který*á slyšel*a volání o pomoc. V místnosti je těžký vzduch a známky přehřátí.

Role: Preventista*ka zasahující u Tomáše Blažka (1)

Snažíte se zjistit co nejvíce o životě pana Blažka, jeho zvycích a prostředí, abyste mohl*a navrhnout preventivní opatření.

Vaším úkolem je Tomášovi pokládat otázky, abyste se dozvěděl*a co nejvíce o jeho zdravotním stavu, každodenním režimu, a kromě toho sbírat i informace o prostředí (kartičky rozmístěné v okolí Tomáše) a vytvořit díky tomu kompletní přehled o jeho situaci.

Možné otázky: Máte pravidelnou asistenci? Co děláte, když dojde k výpadku proudu? Máte přístup k pitné vodě a potravinám? Máte někoho, kdo by vám mohl pomoci v nouzové situaci? Funguje nouzové tlačítko nebo telefon? Jak často se stává, že zůstanete sám bez pomoci? Jak vnímáte horké dny? Máte nějaký způsob, jak se ochladit? Co by vám v takové situaci pomohlo?

Role: Preventista*ka zasahující u Tomáše Blažka (2)

Snažíte se zjistit co nejvíce o životě pana Blažka, jeho zvycích a prostředí, abyste mohl*a navrhnout preventivní opatření.

Vaším úkolem je Tomášovi pokládat otázky, abyste se dozvěděl*a co nejvíce o jeho zdravotním stavu, každodenním režimu, a kromě toho sbírat i informace o prostředí (kartičky rozmístěné v okolí Tomáše) a vytvořit díky tomu kompletní přehled o jeho situaci.

Možné otázky: Máte pravidelnou asistenci? Co děláte, když dojde k výpadku proudu? Máte přístup k pitné vodě a potravinám? Máte někoho, kdo by vám mohl pomoci v nouzové situaci? Funguje nouzové tlačítko nebo telefon? Jak často se stává, že zůstanete sám bez pomoci? Jak vnímáte horké dny? Máte nějaký způsob, jak se ochladit? Co by vám v takové situaci pomohlo?

Role: Preventista*ka zasahující u Tomáše Blažka (3)

Snažíte se zjistit co nejvíce o životě pana Blažka, jeho zvycích a prostředí, abyste mohl*a navrhnout preventivní opatření.

Vaším úkolem je Tomášovi pokládat otázky, abyste se dozvěděl*a co nejvíce o jeho zdravotním stavu, každodenním režimu, a kromě toho sbírat i informace o prostředí (kartičky rozmístěné v okolí Tomáše) a vytvořit díky tomu kompletní přehled o jeho situaci.

Možné otázky: Máte pravidelnou asistenci? Co děláte, když dojde k výpadku proudu? Máte přístup k pitné vodě a potravinám? Máte někoho, kdo by vám mohl pomoci v nouzové situaci? Funguje nouzové tlačítko nebo telefon? Jak často se stává, že zůstanete sám bez pomoci? Jak vnímáte horké dny? Máte nějaký způsob, jak se ochladit? Co by vám v takové situaci pomohlo?